

менеджмент: проблеми та їх рішення. 2022. С.78-79. URL: <https://confmanagement-proc.kpi.ua/article/view/271608>

2. Смерічевська С.В. Стратегічні тренди розвитку ланцюгів поставок нового покоління в епоху цифровізації економіки. *Бізнес, інновації менеджмент : проблеми та перспективи*: зб. тез доп. II Міжнарод. наук.-практ. конф., 22 квіт. 2021 р. К.: КПП ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. С.282-283 URL: <http://bit.ly/30jsvIE>

3. Штельмашук М. Цифровізація та автоматизація логістичних процесів: сучасний стан та перспективи. *Економіка та суспільство*. 2024. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-193>

Суддя Юрій Миколайович

Київський національний університет технологій та дизайну (м. Київ)

Науковий керівник – к.е.н., доц. Будякова О.Ю.

ПРИНЦИПИ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Класична модель корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) включає 4 сфери діяльності, які відображені у піраміді Керролла та передбачають економічну відповідальність, юридичну відповідальність, етичну відповідальність та філантропічну відповідальність.

Глобальна концепція сталого розвитку передбачає управління, в основу якого покладене досягнення балансу у розвитку трьох основних елементів: економічного зростання, соціальної інтеграції та захисту навколишнього середовища. Слід наголосити на тому, що досягнення цілей сталого розвитку держави залежить від широти використання та дотримання його принципів та цілей на мікрорівні, тобто організаціями (Зелена трансформація, 2024, 69).

Головна мета організації полягає в тому, щоб максимізувати свій внесок у сталий розвиток. В контексті досягнення цієї мети організації повинні дотримуватися принципів КСВ. Організації повинні базувати свою поведінку на стандартах, керівних принципах або правилах поведінки, які відповідають з прийнятими принципами ефективної поведінки КСВ.

7 основних принципів КСВ згідно з ISO 26000:2010 Guidance on social responsibility (ISO 26000:2010):

1. Підзвітність.

Принцип полягає в тому, що організація повинна нести відповідальність за свій вплив на суспільство, економіку та навколишнє середовище. Цей принцип передбачає, що організація повинна прийняти відповідний контроль, а також взяти на себе обов'язок реагувати на результати контролю. Підзвітність передбачає зобов'язання керівництва бути підзвітним власникам контрольного пакету акцій організації, а також обов'язок організації бути підзвітною юридичним органам щодо дотримання законів та нормативних актів. Підзвітність за загальний вплив діяльності на суспільство та навколишнє середовище також передбачає, що відповідальність організації перед тими, на кого впливають її рішення та діяльність, а також перед суспільством в цілому, варіюється залежно від характеру впливу та обставин. Підзвітність матиме позитивний вплив як на організацію, так і на суспільство. Ступінь підзвітності може бути різним, але завжди має відповідати обсягу повноважень. Організації з найвищими повноваженнями, ймовірно, більше дбатимуть про якість своїх рішень та нагляду. Підзвітність також включає в себе прийняття відповідальності у разі вчинення правопорушень, вжиття відповідних заходів для запобігання його повторенню.

Організація повинна звітувати щодо:

- впливу своїх рішень та діяльності на суспільство, навколишнє середовище та економіку, особливо щодо значних негативних наслідків;
- дій, вжитих для запобігання повторенню ненавмисних та непередбачуваних негативних наслідків.

2. Прозорість.

Принцип полягає в тому, що організація повинна бути прозорою у своїх рішеннях та діяльності, які впливають на суспільство та навколишнє середовище.

Організація повинна розкривати у зрозумілий, точний та повний спосіб, а також у розумній та достатній мірі політику, рішення та діяльність, за які вона несе відповідальність, у тому числі їхні наявні та ймовірні впливи на суспільство та навколишнє середовище. Ця інформація повинна бути легкодоступною та зрозумілою для тих, хто зазнав або може зазнати значного впливу від організації. Вона має бути своєчасною та фактологічно обґрунтованою, а також представленою у чіткій та об'єктивній формі, щоб дати змогу зацікавленим сторонам точно оцінити вплив рішень та діяльності організації на їхні інтереси.

Принцип прозорості не вимагає оприлюднення службової інформації, а також

не передбачає надання інформації, яка є привілейованою або порушує правові, комерційні, безпекові чи особисті зобов'язання.

Організація має бути прозорою щодо:

- мети, характеру та місцезнаходження своєї діяльності;
- ідентифікації власників контрольного пакету акцій у діяльності організації;
- способу, у який приймаються, виконуються та переглядаються її рішення, включаючи визначення ролей, обов'язків, підзвітності та повноважень для різних функцій в організації;
- стандартів та критеріїв, за якими організація оцінює власну діяльність у сфері соціальної відповідальності;
- результатів своєї діяльності у відповідних та значущих питаннях соціальної відповідальності;
- джерел, обсягів та напрямів використання її коштів;
- впливів її рішень та діяльності на зацікавлені сторони, суспільство, економіку та навколишнє середовище – ESG (Будякова, Конченко, 2024, 6);
- зацікавлених сторін, а також критеріїв та процедур, що використовуються для їх визначення, відбору та залучення.

3. Етична поведінка.

Принцип полягає в тому, що організація повинна поводитися етично.

Поведінка організації має ґрунтуватися на цінностях чесності, справедливості та доброчесності. Ці цінності передбачають турботу про людей, тварин та навколишнє середовище, а також зобов'язання враховувати вплив своєї діяльності та рішень на інтереси зацікавлених сторін.

Організація повинна активно просувати етичну поведінку шляхом:

- визначення та формулювання своїх основних цінностей та принципів;
- розробки та використання структур управління, які допомагають просувати етичну поведінку в організації, у процесі прийняття рішень та у взаємодії з іншими;
- визначення, прийняття та застосування стандартів етичної поведінки, що обумовлені метою й діяльністю та відповідають принципам, викладеним у міжнародних стандартах;
- заохочувати та сприяти дотриманню стандартів етичної поведінки;
- визначення та доведення до відома стандартів етичної поведінки, які

очікуються від її структури управління, персоналу, постачальників, підрядників та, у відповідних випадках, власників й керівників, і особливо від тих, хто має можливість, зі збереженням місцевої культурної ідентичності, суттєво впливати на цінності, культуру, доброчесність, стратегію та діяльність організації та людей, які діють від її імені;

- запобігання або врегулювання конфліктів інтересів в організації, які можуть призвести до неетичної поведінки;

- створення та підтримка механізмів нагляду та контролю для моніторингу, підтримки та забезпечення етичної поведінки;

- створення та підтримка механізмів, що сприяють повідомленню про неетичну поведінку без страху репресій;

- розпізнавання та вирішення ситуацій, коли закони та правила або не існують, або суперечать етичній поведінці;

- прийняття та застосування міжнародно визнаних стандартів етичної поведінки при проведенні досліджень за участю людей (UNESCO, 2006);

- повага до тварин, захист коли це впливає на їхнє життя та існування, у тому числі шляхом забезпечення гідних умов утримання, розведення, виробництва, транспортування та використання тварин (OIE, 2009).

4. Повага до інтересів зацікавлених сторін.

Принцип полягає в тому, що організація повинна поважати, враховувати та реагувати на інтереси своїх стейкхолдерів.

Цілі організації можуть обмежуватися інтересами її власників, членів, клієнтів або засновників; інші особи або групи також можуть мати права, претензії або специфічні інтереси, які повинні бути взяті до уваги.

Разом ці особи або групи складають зацікавлені сторони організації.

Організація повинна:

- ідентифікувати свої зацікавлені сторони;

- визнавати та належним чином враховувати інтереси, а також законні права своїх стейкхолдерів і реагувати на висловлені ними занепокоєння;

- визнавати, що деякі зацікавлені сторони можуть суттєво впливати на діяльність організації;

- оцінювати та враховувати відносну здатність зацікавлених сторін контактувати, взаємодіяти з організацією та впливати на неї;

– враховувати зв'язок інтересів своїх зацікавлених сторін з більш широкими очікуваннями суспільства в контексті сталого розвитку, а також характер взаємовідносин зацікавлених сторін з організацією;

– враховувати погляди зацікавлених сторін, на інтереси яких може вплинути рішення або діяльність, навіть якщо вони не відіграють формальної ролі в управлінні організацією або не знають про ці інтереси.

5. Повага до верховенства права.

Принцип полягає в тому, що організація повинна визнати, що повага до верховенства права є обов'язковою.

Верховенство права означає верховенство закону й, зокрема, ідею про те, що жодна особа чи організація не стоїть над законом, й що уряд також підпорядковується закону. Верховенство права контрастує з свавільним здійсненням влади. Верховенство права, як правило, передбачає, що закони та підзаконні акти є письмовими, публічно оприлюднюються та застосовуються відповідно до встановлених процедур. В контексті соціальної відповідальності повага до верховенства права означає, що організація дотримується всіх чинних законів та нормативно-правових актів. Це означає, що вона повинна вживати заходів для того, щоб бути обізнаною з чинними законами та нормативними актами, інформувати всіх працівників організації про обов'язок дотримуватися цих законів та правил та впроваджувати їх у життя.

Організація повинна:

– дотримуватися вимог законодавства в усіх юрисдикціях, в яких організація здійснює свою діяльність, навіть якщо ці закони та нормативно-правові акти не застосовуються належним чином;

– забезпечувати, щоб її відносини та діяльність відповідали передбаченим та застосованим правовим рамкам;

– бути поінформованим про всі юридичні зобов'язання;

– періодично перевіряти свою відповідність чинному законодавству та нормативним актам.

6. Повага до міжнародних норм поведінки.

Принцип: організація повинна поважати міжнародні норми поведінки, дотримуючись при цьому принципу поваги до верховенства права.

– у ситуаціях, коли закон або його виконання не забезпечує належних екологічних або соціальних гарантій, організація повинна прагнути

дотримуватися, як мінімум, міжнародних норм поведінки;

– у країнах, де законодавство або його застосування суперечить міжнародним нормам поведінки, організація повинна намагатися поважати такі норми в максимально можливій мірі;

– у ситуаціях, коли закон або його застосування суперечить міжнародним нормам поведінки та коли недотримання цих норм може мати значні наслідки, організація повинна, наскільки це можливо та доречно, переглянути характер своїх відносин і діяльності в межах цієї юрисдикції;

– організація повинна розглянути законні можливості та канали впливу на відповідні організації та органи влади, щоб виправити будь-який такий конфлікт;

– організація повинна уникати співучасті в діяльності іншої організації, яка не відповідає міжнародним нормам поведінки.

7. Повага до прав людини.

Принцип полягає в тому, що організація повинна поважати права людини та визнавати їх важливість та універсальність.

Організація повинна:

– поважати права людини;

– поважати універсальність цих прав, тобто те, що вони неподільно застосовуються в усіх країнах, культурах і ситуаціях;

– у ситуаціях, коли права людини не захищені, вживати заходів для дотримання прав людини та уникати використання таких ситуацій у своїх інтересах;

– у ситуаціях, коли закон або його застосування не забезпечує належного захисту прав людини, дотримуватися принципу поваги до міжнародних норм поведінки (ISO 26000:2010).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Зелена трансформація та стала біоекономіка: моногр.; за наук. ред. А.А. Олешко, О.Ю. Будякової. Київ: КНУТД, 2024. 496 с.

2. ISO 26000:2010 (2010) Guidance on social responsibility.
<https://www.iso.org/standard/42546.html>

3. Будякова О.Ю., Конченко Д. Р. (2024). Сучасні тенденції визначення принципів ESG у корпоративному сталому розвитку. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Економіка і менеджмент». № 60. С. 4-11. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-2675/2024-60-1>

4. United Nations Educational, (2006). Scientific and Cultural Organization (UNESCO): Universal Declaration on Bioethics and Human Rights.

5. World Organisation for Animal Health (OIE). (2009). Terrestrial Animal Health Code, Section 7 Animal Welfare.